

Мындай жакшы жыйынтыктарга заманбап санарип технологиялар менен гана жетишүүгө болору анык экендигин ачык айкын көрүүгө болот

Адабияттар:

1. Азарская, М.А. Система внутреннего контроля в управлении организаций [Текст] // М. А. Азарская. – Инновационное развитие экономики. 2014. – № 2; С. 111-119.
2. Бондаренко, В.М. Мировоззренческий подход к формированию, развитию и реализации "цифровой экономики" [Текст] // В. М. Бондаренко. – Современные информационные технологии и ИТ-образование, 2008. Т. 13, – № 1; С. 237-251.
3. Искендеров, Р.М. Учет материалов для управления себестоимостью изготовления одной ортопедической единицы продукции с использованием cad-cam-технологий в стоматологии [Текст] // Р.М. Искендеров. – Современные проблемы науки и образования, 2016. – №2; С. 40-43.
4. Карпова, Т.П. Направления развития бухгалтерского учета в цифровой экономике [Текст] // Т. П. Карпова. – Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета. 2018. – №3 (111); С. 52-57.
5. Мельник, М. В. Модернизация учетно-контрольных и аналитических процессов в условиях цифровой экономики [Текст] // М. В. Мельник. – Учет. Анализ. Аудит, 2018. – № 3; С. 129–130.
6. Эргешева, Ч. М. Санарип шартында бухгалтердик эсептин заманбап технологияларда чагылдырылышы: бүгүн жана келечек. [Текст] // Ч.М. Эргешева., М. Каримбаева. – Известия Исык-Кульского форума БАЦА. 2022. – №2(37); С. 287-290.
7. Эргешева, Ч. М. Санарип экономика шартындагы бухгалтердик кесиптин жана бухгалтердик эсептин ролу. [Текст] // Ч.М. Эргешева, Ж. Азимов. – Известия Исык-Кульского форума БАЦА, №3(38), 2022. -С.251-253
8. Ташкулова, Г. Б. Налогообложение электронной торговли в Кыргызстане [Текст] // Г.Б. Ташкулова, Ч.М. Эргешева, Обитшер к. Жасмин. – Вестник Ошского государственного университета. Экономика. 2022. № 1. С. 114-121.

УДК 336.221.262

Орозалиева Бекайым, магистрант,
Ош технологиялык университети

КЫРГЫЗСТАНДАГЫ ЭЛЕКТРОНДУК СООДАГА САЛЫК САЛУУ

Бул макалада биздин мамлекеттеги электрондук коммерциянын өнүгүшү, ошондой эле өнүккөн өлкөлөрдүн жана Кыргызстандын мисалында электрондук коммерцияга салык салуу боюнча эл аралык тажрыйба жана электрондук коммерцияга салык салуунун негизги принциптери талкууланат.

Негизги сөздөр: салык салуу, салык төлөөчү, электрондук коммерция, кошумча нарк салыгы (КНС), сатуудан түшкөн салык.

Орозалиева Бекайым, магистрант,
Ошский технологический университет

ЭЛЕКТРОННАЯ ТОРГОВЛЯ В КЫРГЫЗСТАНЕ: НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

В данной статье рассматриваются развитие электронной торговли в нашей республике, а также международный опыт налогообложения электронной торговли на примере развитых стран и Кыргызстана и основные принципы налогообложения электронной торговли.

Ключевые слова: Налогообложение, электронная торговля, налогоплательщик, налог на добавленную стоимость (НДС), налог с продаж.

Orozalieva Bekayim, graduate student,
Osh Technological University

ELECTRONIC COMMERCE IN KYRGYZSTAN: TAXATION

This article discusses the basic principles of e-commerce taxation, international experience in e-commerce taxation on the example of developed countries and Kyrgyzstan.

Key words: E-commerce, taxation, taxpayer, value added tax, sales tax.

Киришүү. Бүткүл дүйнөдө маалыматтык технологиялардын тез өсүшү жаңы ишмердүүлүктүн, товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, бизнестин жаңы багыттарынын жана бизнес моделдерин өнүктүрүү үчүн шарттарды түздү. Заманбап дүйнөдө ишкерлердин экономикалык ишмердүүлүгүн маалыматтык технологияларсыз, санариптик мейкиндик менен байланышсыз элестетүү мүмкүн эмес. Чындык санариптик мейкиндикте санариптик байланыш каражаттарын колдонуу менен коммерциялык операцияларды өнүктүрүүнү талап кылат.

Актуалдуулугу. 2020-жылы пандемия убагында электрондук коммерциянын тез өнүгүшүн калктын жана өлкөлөрдүн экономикасынын коронавирустан улам болгон чукул өзгөрүүлөргө ыңгайлашуусу катары кароого болот.

Америкалык компаниялар тарабынан электрондук орун ээлөө тутумунун алгачкы иштеп чыгууларынан бери, көп убакыт өтпөсө да, заманбап электрондук коммерция санариптик кызматтардын жана онлайн соода рыногунун олуттуу үлүшүнө ээ жана анын ролу жыл сайын өсүп жатат. Бизнестин бул түрү өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө жумуштуулуктун өсүшүн стимулдаштыруу, маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу аркылуу жашоонун глобалдык сапатын жакшыртууга мүмкүнчүлүк ачат.

Изилдөөнүн максаты. Ошол эле учурда салык төлөөчүлөрдүн электрондук соода рыногунда, салык төлөөдө кыянаттык менен пайдалануусу үчүн шарттар түзүлгөн экономикалык турмуштун бул чөйрөсү үчүн салык жана бажы мыйзамдарынын белгисиздигине байланыштуу көптөгөн чечилбеген маселелерди карап чыгуу. Ушуга байланыштуу салык органдарынын жана өкмөттүн ролу жогорулап жатат, бул электрондук коммерция субъектилери үчүн жагымдуу фискалдык климатты камсыз кылууну карап чыгуу. Дүйнөлүк коомчулукта электрондук коммерцияга салык салуу боюнча бирдиктүү механизмдер иштелип чыга элек, бул маселени чечүүнүн ар кандай жолдору бар, бул салык төлөөчүлөр үчүн да, салык администрациялары үчүн да белгилүү бир кыйынчылыктарды жаратат.

Интернет-коммерция трансчегаралык мүнөзгө ээ болгондуктан жана анын негизги өзгөчөлүктөрүнүн бири физикалык чектердин жоктугу, башкача айтканда, товарларды же кызматтарды сатып алуу жана жеткирүү кандайдыр бир конкреттүү геолокацияга байланбайт, бирок каалаган жерде болушу, дүйнөдө жалпы мамиленин жоктугунун негизги көйгөйү саналат. Салттуу соодага карата өкмөт тарабынан колдонулган салык салуу принциптери электрондук коммерцияга карата колдонулушу керек,

тиешелүүлүгүнө жараша колдонуудагы салык эрежелери бул принциптерди ишке ашырууга тийиш. Мындай мамиле менен өкмөт электрондук коммерцияга салык салуунун дискриминациялык режимине жол бербей, учурдагы салык салуу принциптерин колдонууга көмөктөшүү үчүн жаңы административдик, мыйзамдык чараларды же колдонуудагы чараларга өзгөртүүлөрдү киргизүүнү жокко чыгарбайт [1].

Эл аралык келишимдерди түзүүдө жана салык салуунун жана электрондук коммерциянын принциптерин колдонууда ар бир мамлекет өлкөнүн фискалдык эгемендүүлүгүн сактоо менен салыктык базаны адилет бөлүштүрүү үчүн өзүнүн ички, кабыл алынган эл аралык принциптерин эске алуусу керек жана кош салык салуудан же атайылап салык салбоодон качуу менен мамлекеттер ортосундагы сооданы эске алуу абзел. Электрондук коммерцияга салык салуу боюнча мыйзамдык базаны иштеп чыгуу жана ишке ашыруу боюнча макулдашылган кадамдарды жасоо үчүн мамлекеттик салык кызматынын кызматкерлеринен турган өкмөт менен электрондук коммерциянын өкүлдөрүнүн ортосунда интенсивдүү кызматташуу зарыл. Анткени, объективдүү салыктык база катары критерийлерди аныктоо, салыктык каттоого коюу талабы каттоодо электрондук документти кабыл алуу эрежелерин жөнөкөйлөштүрүүгө, салыктарды эсептөө жана жыйноодо стимулдаштыруу системасын иштеп чыгууга, төлөө ыкмаларын жана салыкты алууну жөнөкөйлөштүрүүгө мүмкүндүк берип, салык салуу принциптерин ишке ашыруу процессинин маанилүү бөлүгү болуп саналган ыктыярдуу эрежени сактоону жакшыртуу жана кайтарымдуулукту өркүндөтүү.

Изилдөөнүн материалдары жана методдору. Изилдөөнүн объектиси катары азыркы интернет булактары, электрондук сооданын санарип экономиканын таасири астында кандайча жүргөндүгү, өзгөрүүсү каралды. Электрондук сооданын экономикага тийгизген таасири, аларга мамлекет тарабынан салыктарды жүктөөнүн ыкмаларын иштеп чыгуусу. Технологиялык жана коммерциялык өнүгүүлөр катары салык системасы да ийкемдүү жана динамикалуу болушу керек, ошондуктан салык төлөөчүлөрдүн талаптарын сактоо жана башкаруу чыгымдары мүмкүн болушунча төмөн болушу керек. Салык төлөөчүлөр транзакцияга чейинки кесепеттерди, ошондой эле салыкты кантип жана качан төлөө керектигин оңой түшүнө ала тургандай салык эрежелери так жана түшүнүктүү болгондо гана мындай системага жетишүү мүмкүн экендиги белгилүү. Салыктын суммасын эсептөөнүн тууралыгы жана салыктарды өз убагында төлөө да маанилүү роль ойнойт, салык төлөөдөн качуу мүмкүнчүлүгүн минималдаштыруу керек. Электрондук коммерция транзакциялары товарларды же кызматтарды Интернет аркылуу сатып алууну жана сатууну камтыйт жана салыктын ар кандай түрлөрүнө, анын ичинде сатуудан салык, кошумча нарк салыгы (КНС), киреше салыгы жана бажы алымдарына дуушар болушу мүмкүн.

Жыйынтыктоо. Учурда электрондук коммерцияга салык салуунун ар кандай түрлөрү бар, кээде электрондук коммерцияга кадимки транзакциялар сыяктуу эле салык салынышы мүмкүн, ал эми кээ бир учурларда атайын салык эрежелери колдонулат. Жылдар бою санариптик экономиканын өсүшү жана ага салык салуу ыкмасы өкмөттөрдү учурдагы салык эрежелери санариптик доорго ылайыктуубу деген суроого түрттү. Кээ бир ири технологиялык компаниялар тарабынан кабыл алынган креативдүү салык тажрыйбалары бул маселени ого бетер күчөттү жана бүгүнкү күндө санариптик экономикага таасир эткен кээ бир дүйнөлүк салык эрежелери кайра каралууга өтө жакын. Санариптик экономиканын өнүгүшү ар бир өлкөнүн өкмөтүн салык маселелерин чечүүгө түртөт, анткени санариптик экономика үчүн учурдагы салык эрежелерин колдонуу кыйын болуп калат.

Жалпысынан алганда, электрондук соодага салык салуу бизнес, салык органдары жана саясатчылар тарабынан кылдаттык менен кароону талап кылган маанилүү маселе. Электрондук коммерцияга адилеттүү жана эффективдүү салык салынышын камсыз кылуу, инновацияларды жана санариптик экономиканын өсүшүнө көмөк көрсөтүү

абдан маанилүү. Мамлекеттик салыктардан тышкары, кээ бир учурларда, бүтүм трансчек аралык соодага байланыштуу болгон учурларда, электрондук соодага эл аралык салык салынышы мүмкүн. Жалпысынан алганда, эл аралык салык эрежелери татаал жана сатып алуучу менен сатуучунун жайгашкан жери, сатылып жаткан товарлардын же кызматтардын түрү жана тиешелүү өлкөлөрдүн салык мыйзамдары сыяктуу ар кандай факторлорго көз каранды. Мисалы, OECD (Экономикалык Кызматташтык жана Өнүгүү Уюму) тарабынан иштелип чыккан жалпы кабыл алынган концепцияга ылайык, туруктуу мекемени түзүү үчүн туруктуу иш орду талап кылынат. Мындай бизнес орду да өлкөдө физикалык болушун талап кылат. Салт боюнча, уюмдар кайсы бир өлкөдө кеңсеси же соода түйүндөрү аркылуу физикалык катышуусуна ээ болгон, бул алардын бар экендигин белгилүү бир географиялык жайгашкан жер аркылуу аныктоону жеңилдеткен, бирок, мурда белгиленгендей, санариптик мейкиндикте бизнес жүргүзгөн уюмдар эмес, чет мамлекетте бизнес жүргүзүү үчүн кеңсе ачуу талап кылынат [2].

Бирок бул мамиле дайыма эле адилет боло бербейт, анткени сервердин жайгашкан жери жана аны тейлөө үчүн жабдуулар объектти тейлөөдө үнөмдөө максаттары менен гана аныкталышы мүмкүн, ал эми негизги пайда башка юрисдикцияларда түзүлөт. Буга карабастан, бул ыкманы Европа Биримдиги жана Америка Кошмо Штаттары кабыл алган. 2021-жылдын 1-июлунан тартып Европа Биримдигинде КНСТИ төлөөнүн жаңы эрежелери күчүнө кирди, анда Евробиримдиктин бардык өлкөлөрүндө 10 миң евро өлчөмүндөгү бардык транзакциялар боюнча бирдиктүү чекти белгилеген бир катар талаптар белгиленген. Европа Борбордук банкы тарабынан жарыяланган алмашуу курсу. Ошондой эле, эгерде салык төлөөчү Евробиримдиктин башка мамлекеттеринде жеке жактарга электрондук түрдө кызмат көрсөтсө жана ошол эле учурда бул жактарга товарларды жеткирүү менен сатса, Европа Бирлигинин бардык өлкөлөрү боюнча бардык бул операциялардын наркы жыйынтыкталат жана ал 10 миң евро чеги же жокпу аныкталды. Лимиттен ашкан учурда керектөөчү өлкөнүн КНСТИн ставкасы боюнча КНСТИ керектөөчү өлкөдө төлөө боюнча милдеттенме келип чыгат, бүтүмдүн документтери керектөөчүнүн өлкөсүнүн талаптарына ылайык келүүгө тийиш. Акциздик товарларды сатууда бул тууралуу жергиликтүү бажы органына жазуу жүзүндө билдирүү жана керектөөчү өлкө тарабынан белгиленген башка шарттарды аткаруу зарыл, ал эми айрым учурларда пластмассага салык төлөө милдети пайда болот. КНСТИ керектөөчү өлкөдө төлөөнүн эки варианты бар. Сиз төлөө милдети келип чыккан ЕСТИн ар бир өлкөсүндө каттала аласыз же OSS OSS (англисче One Stop Shop - “бир терезе”) онлайн порталын колдоно аласыз [4].

Кошумчалай кетсек, киргизилген эрежелер Европа Биримдигинен тышкары салык төлөөчүлөрдү эгер сатылган товардын керектөөчүсү Европа Биримдигине мүчө мамлекеттин аймагында болсо, Европа Биримдигинде КНСТИ төлөөгө милдеттендирет. Белгилей кетсек, ЕБдин чегинен тышкары жайгашкан жеткирүүчүлөр, алардын кардары жайгашкан Евробиримдиктин мүчө мамлекеттеринде КНС боюнча милдеттенмелерин толук билбеши мүмкүн. Мисалы, АКШда, эгерде жеткирүүчүнүн АКШда физикалык катышуусу болсо, сатуудан алынуучу салык милдеттенмеси пайда болот. Бирок, ЕБ КНС жоопкерчилиги, эгерде ЕБ мүчө-өлкөсүнөн келген кардар АКШнын веб-сайтынан бир нерсе жүктөп алып, жүктөлгөн кызмат үчүн төлөсө пайда болот. Америкалык бизнестин Евробиримдиктин мүчө мамлекети менен байланышы жана ал жакта физикалык катышуусу жок экендиги маанилүү эмес. Мындан тышкары, КНС боюнча аудиттин эрежелери Европа Биримдигинде шайкеш келтирилген эмес. Бул жагдай, эгерде улуттук салык органдары айрым пункттар боюнча макулдашпаса, кош салык салуу коркунучун жаратат.

Кыргыз Республикасында электрондук коммерциянын салыктык башкаруу чөйрөсү жаңыдан пайда боло баштады, бирок кандайдыр бир прогресске жетишилди жана башкалар тарабынан киргизилген эрежелерге ылайык, Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 445-беренесине ылайык, санариптик кызмат көрсөтүүлөрдү сатуудан киреше салыгы, салык салынуучу берүүлөрдөн КНС жана сатып алуучунун жайгашкан жери боюнча сатуудан алынуучу салык салынат. Киргизилген эрежелерге ылайык, Кыргыз Республикасынын аймагы сатуу жери болуп саналат, ал эми электрондук коммерция чөйрөсүндөгү иш боюнча салык төлөөчү салык төлөөчүлөр бул иш боюнча бардык операцияларды атайын ачылган банк эсеби аркылуу, электрондук капчык жана мындай эсеп менен байланышкан башка виртуалдык төлөм инструменттери, анын ичинде банктык эсеп аркылуу жүргүзүүгө милдеттүү. Электрондук коммерция чөйрөсүндөгү иш үчүн салыктын ставкасы 2 пайыз өлчөмүндө белгиленет, ал эми иштин бир нече түрүн жүзөгө ашырган салык төлөөчү салыкты иштин ар бир түрү боюнча өзүнчө эсептейт жана төлөйт [5].

Бирок, салык органдарында электрондук коммерция рыногунда сатуунун иш жүзүндөгү көлөмүн баалоо, салык базасын туура аныктоо үчүн зарыл болгон техникалык жабдуулар жок экендигин белгилей кетүү керек. Ошентип, салыктык башкаруу салык төлөөчүлөр тарабынан берилген маалыматтарды талдоо үчүн кыскарган жана алар дайыма эле чындыкка дал келбейт. Жогоруда айтылгандардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 61-главасында киргизилген эрежелер өздөрүнүн имиджин ойлогон жана тиешелүү талаптарга жооп бере алган ири интернет-компанияларга гана тиешелүү деген тыянак чыгарууга болот. Талдоодон көрүнүп тургандай, электрондук соода рыногу тез темп менен өнүгүп жатат, бирок ошол эле учурда экономикалык жашоонун бул чөйрөсүндө салыктык башкаруу менен байланышкан көйгөйлөрдүн масштабы өсүп жатат. Учурда айрым өлкөлөр электрондук коммерцияга салык салуу боюнча өз эрежелерин кабыл алып жатышат, бирок алардын баары эле ийгиликтүү боло бербейт. Бул жагдайлар кырдаалды курчутат.

Азыркы учурда Кыргыз Республикасын 2026-жылга чейин өнүктүрүү программасынын долбоорунун алкагында электрондук коммерцияны жөнгө салуу принциптерин жана катышуучуларын, бүтүмдөрдү иштетүү тартибин аныктай турган электрондук коммерцияны жүргүзүүнүн мыйзамдык базасын түзүү боюнча иштер жүргүзүлүүдө жана салык салуунун принциптери иштелип чыккан. Мындан тышкары, процесстин катышуучуларынын ортосунда маалымат алмашуунун тартиби жана киберкоопсуздук маселелери жөнгө салынат. Электрондук коммерция чөйрөсүндөгү операциялар боюнча улуттук оператор аныкталат. Соода жана почта операцияларынын инфраструктурасын өнүктүрүү максатында өлкөнүн аэропорт инфраструктурасына жакын жерде электрондук коммерция паркын куруу долбоорун иштеп чыгуу башталды. Долбоордун ишке ашырылышы учурдун талабы менен шартталган, анткени статистикалык жактан дүйнөнүн 79% өлкөлөрүндө интернет операциялары жаатында мыйзамдар бар, ал эми өлкөнүн 52%ында керектөөчүлөрдүн укугун коргоо жаатында мыйзамдар иштелип чыккан жана 58% жеке маалыматтарды коргоо тармагында, 72% өлкөлөр киберкылмыштуулук менен күрөшүү жаатында мыйзамдарды кабыл алышкан [6].

Экономиканын шартында бизнес менен алектенген ар бир экономикалык субъект салык төлөө зарыл деп эсептелгендиктен, санарип технологиялар отчеттуулукту да электрондук жүргүзүп, тапшыруу оңойго турууда.

Ч.М. Эргешованын көз карашы боюнча, “Блокчейн технологиясы санарип технологияны киргизүүнүн бир ыкмасы болуп эсептелет”. Бул технологиянын жардамы менен бүт компаниялар финансы-чарбалык ишкердүүлүк жүргүзүүдөгү маселелерин оной чечип алууга шарт түзүлөт [3]. Блокчейн системасы бул электрондук акчалардын кыймылын көзөмөлгө алуунун эң заманбап түрү деп эсептөөгө болот. Ошондуктан бул

система аркылуу ар бир электрондук соода кылган тараптардын кыймылын көзөмөлдөөгө шарт түзүү мүмкүнчүлүгү бар.

Жыйынтыгында, заман талабы катары электрондук коммерцияны толук киргизүү зарылчылыгы келип чыгат. Өлкө кызмат көрсөтүү секторун санариптик трансформациялоого байланыштуу бир катар жөнгө салуу көйгөйлөрүнө туш болууда. Бүгүнкү күндө санариптик коммерция дээрлик ар бир үйгө кирип, онлайн кызматтарын алган адамдардын саны күн сайын өсүүдө. Кыргызстанда 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Салык кодексине киргизилген эрежелерден баштап, бул жаатта мыйзамдар жаңыдан иштелип чыгууда, электрондук коммерциянын катышуучуларына салык салуу белгилүү бир жыйынтыкка ээ болору күтүлүүдө, бирок бул жетишсиз. Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин жаңы редакциясын иштеп чыгуу жана бекитүү Кыргыз Республикасынын ЕАЭБ жөнүндө келишимге кошулушу менен байланыштуу. Ошол эле учурда жалпысынан 34 түрдүү документти камтыган ЕАЭБ мыйзамдары биримдикке мүчө өлкөлөрдүн мыйзамдарына караганда артыкчылыкка ээ, ошондуктан бул өлкөлөрдүн өкмөттөрү бирдиктүү эрежелерди иштеп чыгуу жөнүндө ойлонууга убакыт жетти. Ошондуктан, биз мындай тыянактарга токтолдук:

1. Мамлекет бизнести өнүктүрүү үчүн ыңгайлуу жана коопсуз шарттарды түзүшү керек.
2. Электрондук коммерцияга салык салууда көп жылдык тажрыйбасы бар Европа өлкөлөрүнүн тажрыйбасын колдонуу менен электрондук коммерцияга салык салуу зарылдыгын иштеп чыгуу.
3. ЕАЭБ мыйзамдары биримдикке мүчө өлкөлөрдүн мыйзамдарына карап, бирдиктүү эрежелерди иштеп чыгуу

Адабияттар:

1. Материалы VIII международной конференции Развитие теории и практики управления социальными и экономическими системами (2/2)
2. Беликова, К.М. Импликации сетевой экономики в праве: общие подходы и применение сетевых информационных технологий в странах БРИКС // Право и политика – 2019.
3. Эргешова, Ч.М. Санарип шартында бухгалтердик эсептин заманбап технологияларда чагылдырылышы: бүгүн жана келечек // [Текст] / Ч.М. Эргешова., М. Каримбаева. - Известия Иссык-Кульского форума БАЦА, №2(37), 2022. – С. 287-291.
4. <https://www.augelegalfiscal.com/ru>
5. Кыргыз Республикасынын Салык кодекси, 18.01.2022-ж. №3.
6. <https://mineconom.gov.kg/ru/post/7323>

УДК 378.147

Сатыбалдыев Абдимиталип Баатырбекович,
т. и. к., доцент, Ош технологиялык университети,
Ош шаары, Кыргыз Республикасы
E-mail:sabst@rambler.ru

ЖАСАЛМА ИНТЕЛЛЕКТТИН БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ РОЛУ

Макалa билим берүү системасында жасалма интеллект кандай ролго ээ болоруна арналган. Макалада окутуунун сапатын жогорулатуу жана билим берүү процесстеринин натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн билим берүүдө жасалма интеллектти колдонуу мүмкүнчүлүгү, ошондой эле билим берүүдөгү ЖИтин көйгөйлөрү жана чектөөлөрү каралды. Жасалма интеллект билим берүү процессин өнүктүрүү үчүн чоң потенциалга ээ. Ал окутууну жекелештирүүгө, интерактивдүү